

ПЛІЧ-О-ПЛІЧ ІЗ ЧОЛОВІКАМИ. ЖІНКИ В ОУН-УПА

Демченко Д.С., гр. МВ-23

Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Міносян А.С.
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Їм відрізали груди та посипали сіллю рани. У кращому випадку відсиляли на заслання або кидали до в'язниці. Так енкаведисти знущалися над жінками, які хоч якось були причетні до ОУН-УПА. При цьому значення та внесок українського жіноцтва у визвольних змаганнях зазвичай оминається, як щось незначне та випадкове.

Жінки в УПА виконували як традиційно жіночі мирні функції: лікарі, медсестри, санітарки, напівмирні: друкарки, пропагандистки, зв'язкові, так і суто воєнні: розвідниці, учасниці відділів Української повстанської армії, інколи й командири роїв, чот чи навіть сотень. Крім власне передачі інформації, дівчата також виконували функції кур'єрів, доставляючи за призначенням фальшиві документи (довідки, посвідчення, паспорти) для підпільників, а також медикаменти, канцелярське приладдя, радіоприймачі, батареї, одяг, зброю тощо. Паралельно дівчата виконували функції розвідниць, повідомляючи своїх провідників про пересування каральних загонів, арешти товаришів, доповідали про зради чи провокації, застерігали про загрози викриття чи наближення ворожих військ. Освічені й талановиті жінки залучалися до роботи в референтурі пропаганди, займалися редагуванням і виданням підпільної преси та літератури. Приміром, дописувачкою головного журналу УПА «Повстанець» від 1945 року була Марія Дмитренко. За її авторства вийшли збірка новел «На смерть, не на життя». Її життя трагічно обірвалося на 30-му році життя під час сутички з підрозділом МГБ 1948 року. За наполегливу працю письменниці була відзначена Бронзовим Хрестом Заслуги УПА. Галина Дидик, наприклад, наважилася організувати хворому головнокомандувачеві УПА лікування в одеському санаторії «Лермонтовський» на березі Чорного моря. З фіктивними документами їм двічі вдалося пройти оздоровчий курс процедур.

У підпіллі також утворювалися сім'ї, з'являлися на світ повстанські діти, однак коли поставала дилема – особисте щастя чи інтереси нації – майже завжди вибір відбувався на користь України. Це ідеал, яким не можна було маніпулювати: сім'я, дитина не ставали аргументами зради національної ідеї, задля торжества якої вступали в ОУН-УПА.